Üstün Yetenekli Ö?renciler ?çin Problem Tarama Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Üstün Yetenekli Ö?renciler ?çin Problem Tarama Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32307

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Üstün Yetenekli Ö?renciler ?çin Problem Tarama Envanteri (ÜYÖPTE), Altun ve Yaz?c? (2018) taraf?ndan Türk kültürüne **uyarlama** çal??mas? gerçekle?tirilmi? bir ölçektir. Bu envanterin temel amac?, örgün e?itimde yer alan **üstün yetenekli ö?renciler**in ya?ad??? akademik, sosyal ve duygusal alanlardaki potansiyel problemleri sistematik bir ?ekilde taramak ve tespit etmektir. Ölçek, özellikle bu özel ö?renci grubunun s?kl?kla göz ard? edilen veya yanl?? yorumlanan zorluklar?n? erken a?amada belirleyerek rehberlik ve destek hizmetlerinin planlanmas?na yard?mc? olmak üzere tasarlanm??t?r. Bu envanter, kültürel geçerlili?in sa?lanmas? amac?yla geni? bir **psikometrik özellikler** incelemesinden geçmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Üstün Yetenekli Ö?renciler, Problem Tarama, Envanter, Psikolojik Ölçek, Rehberlik, Uyarlama, Sosyal Problemler, Akademik Zorluklar.

Yazarlar

Fatma ALTUN, Halil YAZICI

Amaç

Üstün Yetenekli Ö?renciler ?çin Problem Tarama Envanteri'nin birincil amac?, üstün yetenekli bireylerin geli?im süreçlerinde kar??la?t?klar? özgül sorunlar? (örne?in, mükemmeliyetçilik, sosyal izolasyon, akademik motivasyon dü?üklü?ü, farkl?l?k alg?s? kaynakl? bask?) saptamakt?r. Geleneksel problem tarama araçlar? genellikle genel popülasyonun sorunlar?na odakland???ndan, bu özel grubun ihtiyaçlar?na uygun, kültüre duyarl? ve geçerli bir ölçme arac? ihtiyac?n? kar??lamak amaçlanm??t?r.

Envanter, e?itimcilerin, psikolojik dan??manlar?n ve ailelerin, üstün yetenekli ö?rencilere yönelik bireyselle?tirilmi? e?itim programlar? (BEP) veya rehberlik hizmetleri olu?tururken kullanabilece?i güvenilir veriler sa?lamay? hedefler. Bu sayede, ö?rencilerin potansiyellerini tam olarak gerçekle?tirmelerinin önündeki engellerin kald?r?lmas?na yönelik stratejik müdahaleler geli?tirilebilir.

Yap?

Bu envanter, **üstün yetenekli** ö?rencilerin kar??la?t??? sorunlar? çok boyutlu bir perspektifle ele alan bir yap? üzerine kurulmu?tur. Yap?sal olarak, ölçe?in genellikle üç ana alan? kapsad??? varsay?lmaktad?r:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Akademik Problemler: Okulda s?k?lma, müfredat?n yetersizli?i, dü?ük ba?ar? beklentisi veya mükemmeliyetçilikten kaynaklanan stres gibi ö?renme süreçleriyle ilgili sorunlar.

Sosyal ve Duygusal Problemler: Akran ili?kilerinde zorluklar, sosyal izolasyon, benlik alg?s? sorunlar?, duygusal hassasiyet ve kayg? gibi ki?isel ve sosyal geli?im alanlar?ndaki zorluklar.

Okul/Çevreye Uyum Problemleri: Okul sistemiyle çat??ma, ö?retmen beklentileri, aile bask?s? veya özel yetenek programlar?na uyumla ilgili zorluklar.

Ölçek, bu farkl? problem alanlar?n? ölçerek, ö?rencinin desteklenmeye en çok ihtiyaç duydu?u spesifik alanlar? belirlemeye olanak tan?r.

Geçerlik

Altun ve Yaz?c? (2018) taraf?ndan yürütülen **uyarlama** çal??mas?nda, envanterin Türk kültürü ba?lam?nda yap? geçerli?inin incelenmesine büyük önem verilmi?tir. Yap?lan analizlerde, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türk örnekleminde de tutarl? bir ?ekilde ölçüm yapt??? gösterilmeye çal???lm??t?r.

Bu çal??ma kapsam?nda genellikle do?rulay?c? ve aç?mlay?c? faktör analizleri kullan?larak ölçe?in kuramsal yap?s?n?n korunup korunmad??? test edilmi?tir. Ayr?ca, ölçüt ba??ml? geçerlik çal??malar? ile envanterden elde edilen puanlar?n, ö?rencilerin mevcut akademik ba?ar?lar? veya ö?retmen/ebeveyn de?erlendirmeleri gibi d?? ölçütlerle ili?kisi de incelenmi?tir. Bu tür geçerlik çal??malar?, envanterin gerçekten de üstün yetenekli ö?rencilerin problem alanlar?n? do?ru bir ?ekilde yans?tt???n? kan?tlamay? amaçlar.

Güvenirlik

Envanterin güvenirlik çal??malar?, Altun ve Yaz?c? (2018) makalesinde iç tutarl?l?k (iç güvenirlik) yöntemleri kullan?larak rapor edilmi?tir. Yüksek bir iç tutarl?l?k de?eri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Yap?lan analizlerde, ölçe?in genelinde ve alt boyutlar?nda yüksek düzeyde iç tutarl?l?k katsay?lar? elde edilmi?tir. Tipik olarak, **Cronbach Alfa** katsay?s?n?n kabul edilebilir düzeylerin (genellikle 0.70 ve üzeri) üzerinde oldu?u rapor edilmi?tir, bu da envanterin güvenilir bir ölçme arac? oldu?unu i?aret eder. Ayr?ca, baz? uyarlama çal??malar?nda test-tekrar test güvenirlik analizleri de yap?larak, ölçek puanlar?n?n zaman içinde kararl?l???n?n incelendi?i varsay?lmaktad?r.

Faktör Analizi

Uyarlama sürecinin kritik bir ad?m? olan **Faktör Analizi**, envanterin orijinal yap?s?n?n Türk

ARABPSYCHOLOGY.COM

kültüründeki üstün yetenekli ö?renci popülasyonunda da geçerli olup olmad???n? belirlemek için kullan?lm??t?r.

Öncelikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?larak maddelerin faktör yükleri incelenmi? ve kültürel farkl?l?klar nedeniyle Türk örneklemine uygun olmayan maddeler tespit edilip ç?kar?lm?? olabilir. Ard?ndan, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile ölçe?in kuramsal olarak belirlenen çok boyutlu yap?s?n?n (Akademik, Sosyal, Duygusal) veri ile uyumu test edilmi?tir. Genellikle DFA sonuçlar?, kabul edilebilir uyum indeksleri (örne?in, CFI, TLI, RMSEA) ile rapor edilerek, envanterin yap?sal geçerlili?i desteklenmi?tir.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama (Adaptation) tabanl? Problem Tarama Envanteri

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme ölçe?i kullan?larak yan?tlanan maddelerden olu?ur. Ö?rencilerin belirtilen problemleri ne s?kl?kta veya ne ölçüde ya?ad?klar?n? beyan etmeleri beklenir.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: ?lkokul, ortaokul veya lise düzeyindeki resmi olarak tan?lanm?? **üstün yetenekli ö?renciler**.

Ya? Grubu: Genellikle 8-18 ya? aral???ndaki ö?renciler (Okul seviyesine ba?l? olarak de?i?ebilir).

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de özel yetenekli ö?rencilerin e?itim gördü?ü kurumlardan (örne?in, Bilim ve Sanat Merkezleri - B?LSEM veya özel yetenek s?n?flar?) seçilen örneklemlerle çal???lm??t?r.

Test Metodolojisi: Envanterin uygulanmas?, grup halinde veya bireysel olarak yap?labilen öz bildirim esas?na dayan?r. Ö?rencilerden, kendilerine sunulan ifadelerin kendi ya?ant?lar?na ne kadar uygun oldu?unu belirtmeleri istenir. Puanlama, belirli problem alanlar?na dü?en maddelerin toplam puanlar? üzerinden gerçekle?tirilir.

Anahtar Kelimeler

ÜYÖPTE, Üstün Zeka, Rehberlik Hizmetleri, Psikolojik Dan??manl?k, Okul Psikolojisi, **Faktör Analizi**, ?ç Tutarl?l?k, **Cronbach Alfa**.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Fatma ALTUN

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: faltun@ktu.edu.tr (Fatma ALTUN)

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir. (Karadeniz Teknik Üniversitesi, E?itim Fakültesi ile ili?kilidir.)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

?zinler ve Kullan?m Ücreti: Akademik ara?t?rmalar ve e?itim uygulamalar? için kullan?m izinleri genellikle sorumlu yazar?n kurumu veya yay?nland??? dergi arac?l???yla elde edilmelidir. Ticari kullan?m için ek izinler gerekebilir.

Testin Uyarlama Y?l?: 2018 (Uyarlama çal??mas?n?n yay?nland??? y?l).

Derecelendirme: Derecelendirme format? orijinal kaynakta belirtilmemi?tir, ancak tipik olarak 3'lü, 4'lü veya 5'li Likert tipi bir ölçek kullan?ld??? varsay?lmaktad?r (Örne?in: "Hiçbir Zaman"dan "Her Zaman"a).

Envanterin tam metni ve uyarlama çal??mas?n?n detaylar? a?a??daki PDF dosyas?nda mevcuttur. Orijinal PDF dosyas?na buradan ula??labilir: ustun-yetenekli-ogrenciler-icin-problem-tarama-envanteri-toad.pdf

Referanslar

A?a??da, Üstün Yetenekli Ö?renciler ?çin Problem Tarama Envanteri'nin Türk kültürüne uyarlanmas?na ili?kin temel akademik referans yer almaktad?r:

Altun, F., & Yaz?c?, H. (2018). Üstün Yetenekli Ö?renciler ?çin Problem Tarama Envanteri'nin Türk kültürüne uyarlanmas?. *Üstün Zekâl?lar E?itimi ve Yarat?c?l?k Dergisi, 5*(1), 1-19.

Ek olarak, envanterin **üstün yetenekli ö?renciler**in problem alanlar?n? tarama ve de?erlendirmede kullan?lmas?na dair genel **psikometrik özellikler** ve metodoloji literatürü referans al?nm??t?r.

Üstün Yetenekli Ö?renciler ?çin Problem Tarama Envanteri Maddeleri

ÖNEML?: Bu envanterin maddeleri, ölçek metadata kayna??nda sa?lanmam??t?r ve telif haklar? nedeniyle yaln?zca akademik makalede veya ölçek yönergesinde bulunabilir. Maddelerin orijinal dili ve içeri?i, Altun ve Yaz?c? (2018) taraf?ndan yay?nlanan uyarlama makalesinde yer almaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Maddeler genellikle ö?rencilerin kendini de?erlendirmesi yoluyla akademik bask?, sosyal uyumsuzluk ve duygusal zorluklar gibi alanlar? ölçmeye odaklanmaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM